

- Ontwerp van H.A. Padberg -

IN CONCORDIA WAS MEN UIT EN THUIS

"Bussum is een moeilijk publiek. In Concordia probeerden de gezelschappen hun nieuwe stukken uit. Als deze daar goed werden ontvangen, zat het voor de rest van het land wel goed".

Aan het woord is de heer J.A.H.Padberg, directeur van Concordia, dat thans nog is verhuurd aan de NOS.

Ten huize van de heer en mevrouw Padberg, aanpalend aan Concordia, vertoeven we enige tijd bij het verleden van een gebouw dat decennia lang het middelpunt was van het culturele leven van Bussum. De historie van de schouwburg Concordia is belangwekkend genoeg om voor het voetlicht te halen.

De geschiedenis van Concordia gaat terug tot het eind van de vorige eeuw. Na de oprichting van Maatschappij "Concordia" meldt de Gooi- en Eemlander van 14 november 1896 over de bouwplannen: "Te oordelen naar de bijzonderheden die wij aangaande de bouw vernamen, belooft de verdeling der localiteiten zeer praktisch te worden, terwijl de naam van den bouwmeester, architect Kruisweg, een schoon uitwendig geheel waarborgt." De feestelijke opening van het gebouw vindt plaats op 15 november 1897 met een toneelvoorstelling, het optreden van het mannenkoor Caecilia, de harmonie Crescendo en het dameskoor van Toonkunst dat voor haar uitvoeringen voorheen was aangewezen op een houten loods op het terrein van hotel Nieuw-Bussum. Dit hotel dat in de oorlog werd afgebroken, lag naast Concordia op de huidige plek van flatgebouw Oranjepark.

In Concordia wordt op 1 december 1904 ook de in dit jaar (her)opgerichte Muziekschool van de Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst gevestigd. Deze bleef daar gehuisvest tot de grote brand van 1930, waarna het pand aan de Nwe 's Gravelandseweg werd betrokken.

Concordia wordt het "huis" van iedereen die zich in Bussum cultureel wil uiten, hetzij in actieve, hetzij in passieve zin. Weliswaar nemen in 1910 theater Novum en iets later het in 1971 afgebrande Vitusgebouw, welke beide even eens over toneelaccomodatie beschikken, die taak gedeeltelijk over, maar Concordia blijft toch het centrale punt. Oudere lezers zullen zich ongetwijfeld de befaamde muziekuitsvoeringen onder de naam 'Freijeravonden' herinneren.

De directie wordt in die jaren gevoerd door de heer D.Seljee, woonachtig aan de Graaf Wichmanlaan tegenover Concordia. In 1928 wordt het roer overgenomen door de heer H.A.Padberg, die vanaf 1921 de leiding had van de Exploitatie der Groote Club Doctrina et Amicitiae in Amsterdam.

Dies ater 28 april 1930

Na een Rode Kruis-avond, die wordt gehouden in Indische sfeer en duurt tot laat in de nacht, breekt er tegen zes uur 's ochtends, zondagmorgen vroeg, een grote brand uit. Hoewel het vuur met 9 slangen, waarvan 4 langs de Nwe's Gravelandseweg en 5 langs de Graaf Wichmanlaan wordt bestreden, branden in luttele uren de grote zaal en het toneel geheel uit. Een gedeelte van de foyer, de lokaliteiten van de Muziekschool, de kegelbaan, het Montessorizaaltje en een gedeelte van de tuinzaal blijven gespaard, maar lopen grote waterscha-

Foto na de brand, genomen door de heer A.N. Boshuyzen

de op. Ditzelfde lot is niet het archief van de Muziekschool, maar wel de instrumenten beschoren. "Dat er in een natte piano nog wel muziek zit", zo schrijft de Bussumsche Courant van dinsdag 30 april, "bewijst de heer Mulder [directeur Ernest W. Mulder van de Muziekschool] wanneer hij de Marche funèbre van Chopin inzet". De geleende Indische voorwerpen van het Koloniaal Instituut te Amsterdam blijven gespaard doordat ze om 3 uur 's nachts nog naar het Montessorizaaltje zijn gebracht. De perzische tapijten van de Fa. Perez en het demonstratiemateriaal van het Rode Kruis worden echter een prooi van de vlammen.

Architect Kruisweg van het eerste uur wordt aangezocht voor de herbouw, met de nodige modernisering- en, en in 1934 is Concordia uit zijn as herrezen, zij het met een ge-

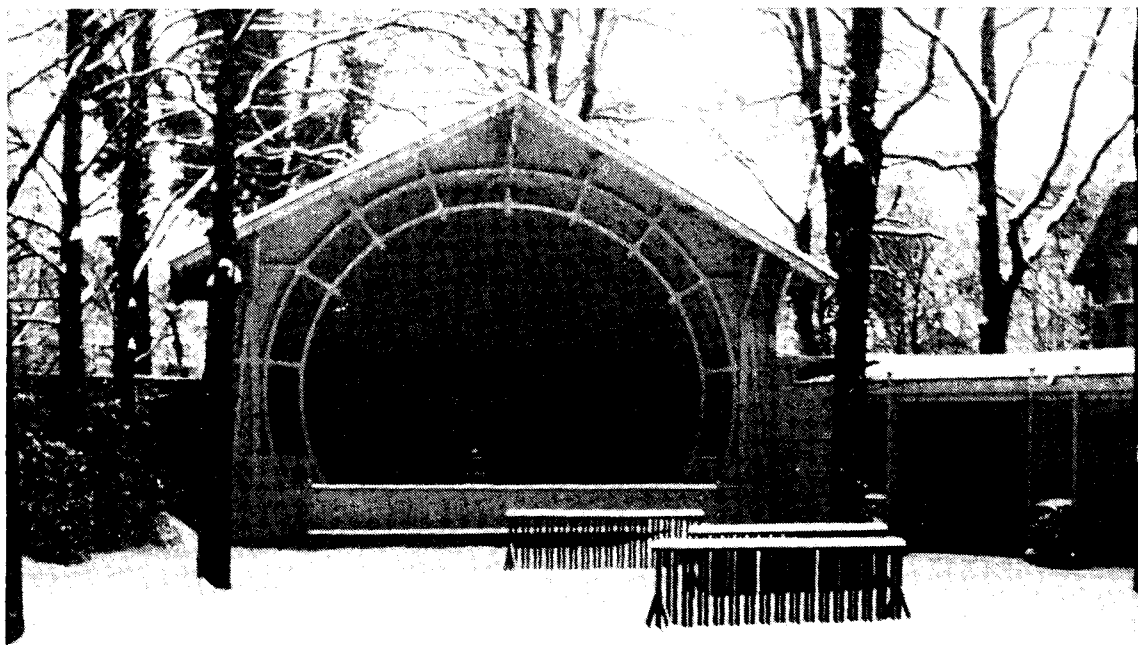
wijzigde voorgevel. De schouwburg herneemt zijn plaats in het Bussumse uitgaansleven.

Vele Bussummers zullen met weemoed terugdenken aan de tijd die zij in Concordia hebben doorgebracht. Menig organisator zal zich nog het magische getal 587 herinneren, dat is het aantal plaatsen waarover de grote zaal beschikt. Talloze ouderen zullen zich in gedachten nog terugzien op leerlingenuitvoeringen in de foyer of tuinzaal. Wat oudere Bussummers zullen nog gedanst hebben op het plankier in de tuin op muziek die werd gemaakt in de muziektent [zie de afbeelding op de volgende pagina] die in 1938 plaats moest maken voor de huidige woning van de familie Padberg.

Van alles gebeurde er: schoolavonden, jubilea, danslessen, tentoonstellingen van honden, katten, konijnen en andere dieren, de Buwito (= Bussumse Winkeliers Tentoonstelling), kerkdiensten van de Ned. Protestantenvond, Doopsgezinde Broederschap, Ds Hoekendijk, Waalse Gemeente, Vrije Evangelische Gemeente enz. en natuurlijk de dagelijkse filmvoorstellingen. Door het frequente gebruik van de grote zaal is er boven een kleine zaal gebouwd om de filmvoorstellingen door- gang te laten vinden.

En wie herinnert zich niet de heer Van Roosmale Nepveu, altijd te vinden aan de ingang, waarschijnlijk Neerlands markantste ambtenaar van de vermakelijkheidsbe- lasting!

Op 25 februari 1956 overlijdt de heer Padberg Sr. De Bussumsche Courant schrijft terecht: "Onder leiding van de heer Padberg werd Concordia het culturele centrum van Bussum."

De Muziektent moest wijken voor villabouw

De uitvoeringen in Concordia beperken zich niet tot de plaatselijke verenigingen. Wat Nederland te bieden heeft op het gebied van kunst met een grote of een kleine k heeft er op de planken gestaan. Van Concertgebouworkest tot Goois Symphonie Orkest o.l.v. onze plaatsgenoot Kees Hartvelt; van Buziau tot Toon Hermans. Met enig ontzag noemt de heer Padberg het optreden van de Redley Ijsrevue, voor welke gelegenheid er op het toneel een ijslaag aangebracht moest worden. Ook internationale grootheden heeft Concordia binnen zijn muren gehad, onder wie Stephan Askenase en op een geheel ander vlak Victor Sylvester en zijn Ballroomorkest.

Televisie 1963

In 1963 valt ook Concordia aan de in Bussum rondwarende Moloch, de NTS, ten offer. De heer Padberg hierover : "De gemeente Bussum koesterde plannen een schouwburg te bouwen. Op die manier zou de gemeente mijn concurrent worden. Toen de NTS mij benaderde om het gebouw te huren, heb ik dat gedaan." Op dat moment heeft de NTS de grote zaal al drie dagen per week in gebruik. Een kop uit de Bussumsche Courant van 10 december 1963 luidt : " Bussums culturele leven krijgt de doodsteek, zegt de NATU". [Nederlandse Amateur Toneel Unie].

Het is geen uiting van kortzichtige ongebreidelde nostalgie wanneer wordt geconstateerd dat het geldverslindende Spant de plaats van Concordia bij lange na niet heeft weten in te nemen. De slogan van weleer "IN CONCORDIA IS MEN UIT EN THUIS" gaat voor tal van Bussummers voor 't Spant niet op. Stond niet in de Gooi- en Eemlander van 18 februari 1983 n.a.v. een onderzoek door de SBG [Stichting Bussumse Gemeenschap] onder de kop "Veel Bussumse clubs snakken naar ruimte" ondermeer te lezen : "...in dat kader wordt bijvoorbeeld gewezen op theater 't Spant. De clubs vinden de consumptieprijzen van de Bussumse cultuurtempel aan de hoge kant. Voorts zijn er problemen met de opslag van decors en wordt er geklaagd over de matige akoestiek. Deze punten zijn bekend bij 't Spant en vormen regelmatig het onderwerp van besprekingen tussen de directie en de verenigingen...." Naar verluidt duren deze besprekingen nog steeds voort.....

Regelmatig bereikt de heer Padberg dan ook de vraag: "Wanneer ga je weer open?" Voorlopig zit dat er niet in. Exploitatie van een gebouw als Concordia op particuliere basis is duur, te duur. En na 't vertrek van de NOS komen er nieuwe huurders.

Vooralsnog staat Concordia er dus nog. 't Lijkt niet waarschijnlijk, maar misschien kan men zich in Bussum in de toekomst toch nog eens "uit en thuis" voelen.....